

Læreplan i musikk

Om faget

Fagets relevans

Musikk er et sentralt fag for skaperkraft, kulturforståelse og identitetsutvikling. Faget setter elevene i stand til å delta i musikk i skolen og i et livsløpsperspektiv. I musikkfaget utvikler elevene kompetanse i spill, sang og dans, og i å forme og forstå et mangfold av uttrykk og uttrykksformer. Faget bidrar til at elevene får erfare hvordan musikk både springer ut av kulturer, skaper kultur og bidrar til samfunnsendringer. Musikkfaget forbereder elevene på et moderne arbeidsliv som stiller krav til praktiske og estetiske ferdigheter, kreativitet, sosial samhandling og emosjonell kompetanse.

Kjerneelementer

Kjerneelementene i musikk rammer inn det mest betydningsfulle innholdet i faget og beskriver det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget.

Utøve musikk

Musikk er en sosial, kulturell og estetisk meningsbærende og meningsskapende praksis. Kjerneelementet utøve musikk legger vekt på elevenes aktive deltakelse med stemme, kropp og instrumenter i samspill, framføring og lek og i ulike musikalske uttrykk og sjangre.

Lage musikk

Å kunne delta i musikalske sammenhenger og fellesskap er en viktig kompetanse i livet. Kjerneelementet lage musikk legger vekt på at elevene arbeider kreativt ved å organisere og sette sammen musikkens grunnelementer til noe nytt eller å omforme noe kjent. Kjerneelementet bidrar til å øve elevene i bevisst lytting i skapende prosesser. Elevene skal få erfaring med og opplæring i ulike måter å lage musikk på og bli i stand til å ta i bruk ulike komposisjonsteknikker, verktøy og metoder.

Oppleve musikk

Kjerneelementet oppleve musikk legger vekt på at elevene lytter aktivt og sansende. Dette åpner for emosjonelle erfaringer fra det hverdagslige til de eksistensielle møtene med musikk, og gir elevene øvelse i å gi uttrykk for musikalske erfaringer. Kunnskap om og kjennskap til musikk og musikalske virkemidler er utgangspunktet for en reflektert og utforskende tilnærming til musikkopplevelsen.

Kulturforståelse

Å kunne forstå egne og andres musikalske uttrykk, å utøve musikk, å lage musikk og å oppleve musikk forutsetter kulturell kompetanse. Kjerneelementet kulturforståelse handler om hvordan sangen og musikken elevene utøver, lager og opplever, er forankret og har betydning i kulturen den springer ut av. Musikk, sang og dans som estetiske uttrykk er påvirket av – og er uttrykk for – historiske og samfunnsmessige forhold. Musikkens mening skapes når musikk brukes i sosiale sammenhenger, og musikk gir mening til sosiale hendelser og ritualer.

Verdier og prinsipper

Musikkfaget vektlegger sammenheng mellom lek, sansing, skapende aktiviteter og kritisk tenkning. Musikk både markerer og skaper identitet. Den samiske musikkulturen er en viktig del av vår felles levende kultur. Musikalsk samhandling bygger broer mellom mennesker, og elevenes møter med et mangfold av kunst- og kulturuttrykk åpner dører til større fellesskap. Musikkglede, engasjement og skaperevne er sentrale deler av musikkfaget.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I musikkfaget handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om at eleven utvikler evne til å uttrykke seg gjennom musikk, sang og dans. Fellesskapet rundt musikk bygger relasjoner mellom mennesker, gir mestringsfølelse og bidrar til et positivt selvbylde, når musikkens faglige og estetiske dimensjoner ivaretas. Musikk er en ressurs for å gjenkjenne, sette ord på og håndtere tanker og følelser, i medgang og motgang. Kunstneriske uttrykk gir mulighet til å forstå bedre både sitt eget og andres følelsesliv, og dette legger grunnlag for god psykisk helse.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i musikkfaget innebærer å kunne bruke stemmen variert, i sang og joik, i samspill og alene. Det vil også si å kunne improvisere, gjengi og formidle musikalsk stoff gjennom muntlig overlevering. Muntlige ferdigheter vil si å kunne lytte og samtale om, presentere og diskutere kunstneriske erfaringer og opplevelser.

Utviklingen av muntlige ferdigheter i musikk innebærer å formidle stadig mer komplekst musikalsk stoff. Det innebærer å diskutere stadig mer komplekse musikkfaglige emner og kunstneriske erfaringer, og i økende grad å ta i bruk faglige begreper til å uttrykke forståelse og egne vurderinger i faget.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i musikk innebærer å ta i bruk ulike former for notasjon som gir støtte til å utøve, lage og oppleve musikk. I dette inngår grafisk notasjon, noter eller besifring.

Utviklingen i å skrive i musikk innebærer i økende grad å kunne bruke notasjon til å forstå og formidle en musikalsk idé.

Å kunne lese

Å kunne lese i musikk innebærer å tolke og forstå ulike notasjon og ulike musikalske tegn og symboler. Musikk inngår ofte i sammensatte tekster, og å lese i musikk innebærer også å forstå musikkens funksjon i slike sammenhenger, både i mediene og i sceniske fremføringer.

Utviklingen i å kunne lese i musikk innebærer i stadig større grad å mestre og nyttiggjøre seg notasjon i musikalsk samhandling. Det handler også om i økende grad å forstå musikalske virkemidler og musikalsk form og funksjon i stadig mer komplekse sammensatte uttrykk.

Å kunne regne

Å kunne regne i musikk innebærer å forstå og bruke musikkens grunnelementer, som puls, takt, rytmer, tonehøyde og form. Musikk og dans oppstår og utspilles i tid og rom - fysiske rom så vel som emosjonelle - og gjør bruk av mønstre og strukturer. Å regne i musikk vil også si å kunne beregne tid, rom og struktur og bruke dette i ulike tverrfaglige sammenhenger.

Utviklingen i å kunne regne i musikk innebærer stadig større presisjon og kompleksitet knyttet til musikkens grunnelementer, og i økende grad å bruke fagbegreper til å uttrykke forståelse av tid og rom i musikk og dans.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i musikk er å kunne bruke musikkteknologi til å utøve, lage og oppleve musikk. Dette innebærer å bruke digitale verktøy kreativt til å gjøre opptak av og bearbeide lyd. Det innebærer også å følge regler for opphavsrett i møte med egen og andres musikk og utvise nettetikk. Samhandling i musikkfaget gjennom mobil læring er en viktig digital ferdighet.

Utviklingen av digitale ferdigheter i musikk innebærer i økende grad å kunne bruke verktøyene strategisk for å oppnå hensiktsmessige musikalske uttrykk i skapende prosesser og å kunne bidra til ansvarlig samhandling i musikalske fellesskap.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering 2. trinn

Kompetansemål etter 2. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utøve et repertoar av sangleker, sanger og danser hentet fra elevenes nære musikkultur og fra kulturarven
- leke med musikkens grunnelementer og sette sammen lyder, rytmer eller stemme til en komposisjon, også med digitale verktøy
- utforske og eksperimentere med rytme, puls, klang og dynamikk i dans, med stemmen og i spill på instrumenter
- formidle opplevelser av ulike musikalske uttrykk gjennom samtale og kunstneriske uttrykksformer

Underveisvurdering

Elevene skal få mulighet til å utvikle kompetansen sin i faget gjennom underveisvurderingen. Elevene viser kompetanse på 1. og 2. trinn når de synger, danser og spiller på instrumenter, når de leker med musikkens grunnelementer og setter sammen elementer til komposisjoner, og når de samtaler om musikkopplevelser.

Læreren skal la elevene medvirke i egen og andres læring og legge til rette for aktiv læring slik at elevene opplever mestring gjennom å lytte, leke, undre seg og bruke sansene sine. Elevene skal få hjelp til å sette ord på det de utøver, hører og opplever. De skal få hjelp til å sette ord på de får til og det de synes er vanskelig, slik at lærer og elev sammen kan finne måter å opprettholde motivasjon for læring og videre utvikling i faget på.

Kompetansemål og vurdering 4. trinn

Kompetansemål etter 4. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utøve og utforske et repertoar av sanger og danser fra ulike musikkulturer, inkludert samisk musikkultur
- synge og spille på instrumenter alene og sammen med andre ved bruk av gehør og notasjon
- eksperimentere med rytmer og melodier, sette sammen mønstre til komposisjoner og presentere arbeidsprosessen og resultatet
- formidle egne musikkopplevelser og reflektere over bruk av musikalske virkemidler
- samtale om og reflektere over hvordan musikk skaper mening når den brukes i ulike sosiale sammenhenger

Underveisvurdering

Elevene skal få mulighet til å utvikle kompetansen sin i faget gjennom underveisvurderingen. Elevene viser kompetanse på 3. og 4. trinn når de synger, danser og spiller, og når de utforsker musikalske virkemidler, lager musikk og beskriver resultatet.

Læreren skal legge til rette for at elevene opplever motivasjon og mestring gjennom å eksperimentere, bruke fantasi og kreativitet. Elevene skal få hjelp til å beskrive det musikalske resultatet, sette ord på hva de får til, hva de synes er vanskelig og hvordan de kan arbeide videre. Elevene skal få hjelp til å reflektere over musikken og dansens betydning og formidle egne musikkopplevelser. Læreren skal la elevene medvirke i egen og andres læring og gi veiledning som motiverer elevene.

Kompetansemål og vurdering 7.trinn

Kompetansemål etter 7. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utøve et repertoar av musikk, sang og dans fra samtiden og historien
- utforske og drøfte hvordan musikk fra fortiden påvirker dagens musikk
- eksperimentere og skape nye uttrykk med instrumenter, kropp, stemme eller lyd fra andre kilder, og bruke fagbegreper til å reflektere over egne skapende prosesser
- øve inn og framføre sang og musikk, i samspill eller individuelt, gehørbasert og ved bruk av notasjon
- utforske og formidle musikalske erfaringer og reflektere over musikkens funksjon i samtiden

- samtale om hvordan kjønn, kjønnsroller og seksualitet fremstilles i musikk og dans i det offentlige rom
- utforske og drøfte hvordan musikk kan spille ulike roller for utvikling av individer og gruppers identitet

Underveisvurdering

Elevene skal få mulighet til å utvikle kompetansen sin i faget gjennom underveisvurderingen. Elevene viser kompetanse på 5., 6. og 7. trinn når de spiller, synger, og danser, og reflekterer over hvordan fortidens uttryksformer påvirker dagens uttrykk, og når de skaper musikalske uttrykk og beskriver og reflekterer over prosessene. Elevene viser også kompetansen sin når de øver på og framfører musikk alene og sammen med andre, og når de utforsker og drøfter hvordan musikk og dans er knyttet til kjønn, etnisitet og identitet.

Læreren skal legge til rette for at elevene opplever motivasjon og mestring gjennom å bruke kreativitet og fantasi, og arbeide prosessorientert med utvikling av håndverksmessige og uttrykksmessige ferdigheter i musikk, sang og dans. Elevene skal få hjelp til å beskrive arbeidsprosessene, sette ord på hva de får til, hva som er vanskelig og hvordan de kan utvikle seg videre.

Kompetansemål og vurdering 10. trinn

Kompetansemål etter 10. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utøve et variert repertoar av musikk, sang, joik og dans, og drøfte hvordan musikalske tradisjoner bevares og fornyes
- skape og programmere musikalske forløp ved å eksperimentere med lyd fra ulike kilder, og presentere prosess og resultat ved bruk av relevante fagbegreper
- samarbeide med andre om å planlegge og gjennomføre en øvingsprosess hvor det inngår selvvalgt sang, musikk eller dans, og formidle resultatet i gruppe eller individuelt
- undersøke og drøfte hvordan kunnskap om musikalske virkemidler kan være utgangspunkt for å reflektere over musikkopplevelser
- utforske og drøfte musikkens og dansens betydning i samfunnet og etiske problemstillinger knyttet til musikalske ytringer og musikkulturer
- utforske og drøfte hvordan musikk, sang og dans som estetiske uttrykk er påvirket av og uttrykk for historiske og samfunnsmessige forhold

Underveisvurdering

Elevene skal få mulighet til å utvikle kompetansen sin i faget gjennom underveisvurderingen. Elevene viser kompetanse på 8., 9. og 10. trinn når de får anledning til å øve på et variert repertoar og reflekterer over tradisjon og fornyelse, og når de lager musikk, planlegger og gjennomfører øving og reflekterer over prosess og resultat. Elevene viser også kompetansen sin når de drøfter og setter ord på etiske problemstillinger knyttet til uttrykksbehov og ytringsfrihet.

Læreren skal legge til rette for at elevene opplever motivasjon og mestring gjennom å sette seg mål og gjennomføre øvingsprosesser for videre utvikling av håndverksmessige og uttryksmessige ferdigheter i musikk, sang og dans, alene og sammen med andre. Elevene skal få hjelp til å velge repertoarer og uttryksformer, til å reflektere over og sette ord på øvingsprosessene, til å vurdere resultat og til å planlegge videre arbeid.

Standpunktvurdering

Standpunktvurderingen skal uttrykke elevenes sluttkompetanse i faget. Læreren skal planlegge for hvordan elevene skal få vist hvordan de mestrer utfordringer og løser oppgaver i kjente og ukjente situasjoner. Til grunn for sluttvurderingen skal det foreligge et bredt vurderingsgrunnlag, der det utøvende og skapende arbeidet skal vektlegges. Læreren skal planlegge og legge til rette for at elevene på varierte måter får vise kompetansen sin i musikk. Dette inkluderer bruk av fagbegreper og refleksjon over øvingsprosess, musikalsk håndverk, estetiske uttrykk, kulturelle referanser og funksjon i egne og andres arbeider.

Vurderingsordning

10. trinn: Elevene skal ha én standpunktarakter i musikk.

Eksamensordningen i fagene skal sendes på høring og ferdigstilles senere.